

De Letselschade Richtlijn Huishoudelijke Hulp

Definities

Huishoudelijke hulp

De behoefte aan huishoudelijke ondersteuning door derden, bestaande uit bijvoorbeeld de activiteiten schoonmaken, koken, boodschappen doen en kinderen verzorgen, met uitzondering van activiteiten op het gebied van zelfredzaamheid, zoals hieronder omschreven.

Zelfredzaamheid

Persoonlijke verzorging en algemene dagelijkse levensverrichtingen.

De zelfredzaamheid valt niet onder De Letselschade Richtlijn Huishoudelijke Hulp.

Wijzigingen

De Letselschade Richtlijn Huishoudelijke Hulp is per 1 januari 2015 enigszins gewijzigd. Er zijn wat kleine tekstuele veranderingen doorgevoerd, maar ook is er een verduidelijking gekomen naar aanleiding van vragen die bij De Letselschade Raad zijn binnengekomen.

Per 1 januari 2014 is de richtlijn op enkele punten verduidelijkt naar aanleiding van vragen. Verwezen kan bijvoorbeeld worden naar de opmerkingen op pagina 4 over de eindleeftijd en gezinssamenstelling. Daarnaast zijn in 2014 de normbedragen en het te hanteren uurtarief aangepast. Bij de laatste aanpassing van de normbedragen was het uurtarief per abuis niet geïndexeerd. Met de indexatie in 2014 heeft De Letselschade Raad gezorgd dat de normbedragen en het uurtarief weer gelijk lopen. In 2018 zijn de normbedragen en het uurtarief weer geïndexeerd. Op 1 januari 2019 bleek geen indexatie noodzakelijk, hetgeen eveneens bleek te gelden voor 1 januari 2020.

Afbakening richtlijn

1. Het gaat om mantelzorg ofwel zorg door familie (bijvoorbeeld echtgenoot/partner, thuiswonende minderjarige en meerderjarige kinderen), vrienden, kennissen, etc.
2. Het gaat om hulp in de huishouding voor werkzaamheden die vóór het ongeval door het slachtoffer werden verricht.
3. De normbedragen volgens de tabel gelden gedurende een periode van drie maanden. Bij continuering van de mantelzorg geldt voor de daaropvolgende drie maanden een uurtarief van € 9,50. Het staat partijen vrij om in onderling overleg te beslissen de normbedragen volgens de tabel ook gedurende deze periode toe te passen. Nadat de tweede termijn is verlopen (zes maanden na het ongeval) betaalt de verzekeraar een redelijke vergoeding.
4. De richtlijn ziet niet op verzorgende en verplegende taken.
5. Onder de richtlijn vallen alle huishoudelijke taken, zoals beschreven in de definitie van huishoudelijke hulp. De kosten van professionele kinderopvang vallen niet onder deze richtlijn.

6. De richtlijn laat de schadebeperkingsplicht van de benadeelde onverlet.

Normbedragen

Normbedragen huishoudelijke hulp per week

- een week wordt gelijkgesteld aan zeven dagen

	Licht beperkt tot matig beperkt*	Zwaar beperkt*
Alleenstaande	€ 69,00	€ 137,00
Tweepersoonshuishouden	€ 91,00	€ 181,00
Gezin met inwonende kinderen jonger dan 5 jaar	€ 171,00	€ 342,00
Gezin met inwonende kinderen ouder dan 5 jaar	€ 148,00	€ 295,00

*) Het betreft hier de beperking van het vermogen tot het verrichten van huishoudelijke werkzaamheden.

Vaststelling schadevergoeding eerste drie maanden

1. De schadevergoeding voor de kosten van huishoudelijke hulp wordt vastgesteld volgens de volgende formule:
Normbedrag volgens mate van beperking x Bijdrage in het huishouden (vóór het ongeval).
2. Het normbedrag wordt aangepast aan de mate van beperking van het vermogen tot het verrichten van huishoudelijke werkzaamheden. Er zijn twee categorieën: 'licht tot matig beperkt' en 'zwaar beperkt'. Deze mate van beperking is maatgevend voor de uiteindelijke schadevergoeding gedurende de looptijd van deze richtlijn. De mate van beperking kan veranderen tijdens de looptijd. In het algemeen zal de beperking kort na het ongeval het grootst zijn. De beperking kan ook tijdelijk, door bijvoorbeeld een operatie, toenemen. Partijen (slachtoffer en verzekeraar) stellen in overleg de mate van een beperking vast. Zo nodig raadplegen zij een medisch adviseur.
3. Voorts wordt rekening gehouden met de mate waarin de benadeelde vóór het ongeval een bijdrage in het huishouden leverde. Deze bijdrage wordt uitgedrukt in een vast percentage van 25, 50, 75 of 100. Dit percentage is mede maatgevend voor de schadevergoeding gedurende de looptijd van de richtlijn. De bijdrage in het huishouden vóór het ongeval kan uiteraard ook nihil zijn. In dat geval is geen sprake van schade en is de richtlijn niet van toepassing.
4. Bij de normbedragen is uitgegaan van twee kinderen per gezin. Indien er kinderen van diverse leeftijden zijn, dient aansluiting te worden gezocht bij de leeftijd van het jongste kind op het moment van het ongeval.
5. Een eenoudergezin valt onder de categorie 'gezin'.
6. Voor zover er terzake de woning, de gezinssamenstelling (denk aan een gehandicapte partner of kind) of de persoon van het slachtoffer in relatie tot het huishouden sprake is van bijzondere omstandigheden die zich niet lenen voor een genormeerde vergoeding, zal de schade concreet moeten worden vastgesteld.

Vaststelling schadevergoeding vanaf drie maanden:

- Na de eerste drie maanden volgt een beoordelingsmoment om na te gaan of de mantelzorg nog voldoet of dat er professionele hulp voorhanden is of gewenst.
- Indien na dit beoordelingsmoment blijkt dat nog gebruik wordt gemaakt van mantelzorg, vindt gedurende de volgende drie maanden vergoeding plaats tegen een uurtarief van € 9,50. Het staat partijen vrij in onderling overleg te beslissen de normbedragen (volgens de tabel) ook gedurende deze periode te gebruiken.
- Nadat deze tweede termijn is verlopen (zes maanden na het ongeval) betaalt de verzekeraar een redelijke vergoeding.

Indexering

Jaarlijks wordt op basis van het loonindexcijfer van het CBS (peildatum 1 januari) bekeken of aanpassing van de normbedragen noodzakelijk is. De bedragen worden verhoogd indien de lonen zijn gestegen met minimaal 5% ten opzichte van de datum van laatste wijziging van de normbedragen. In 2018 zijn de normbedragen voor het laatst aangepast, evenals het te hanteren uurtarief.

Toelichting op de Richtlijn huishoudelijke hulp.

Veel benadeelden kiezen er al dan niet vrijwillig voor om na een ongeval huishoudelijke hulp te betrekken van derden; vaak familie, vrienden, kennissen etc. De Letselschade Raad hanteert een ruimere definitie van het begrip huishoudelijke hulp dan in de jurisprudentie van de Hoge Raad wordt gebruikt. Vanwege het feit dat deze richtlijn enkel ziet op een periode van zes maanden, houdt De Letselschade Raad vast aan de eigen, sinds jaar en dag gehanteerde definitie.

Voor wat betreft de hulp van derden/mantelzorg is vanaf de datum van inwerkingtreding van de gewijzigde richtlijn uitgegaan van een uurtarief van € 9,50. Dit uurtarief wordt periodiek geïndexeerd.

Bij de berekening van het aantal uren is gespiegeld aan het door veel arbeidsdeskundigen gebruikte systeem GITHA. De Universiteit van Wageningen heeft het computerprogramma GITHA ontwikkeld ter ondersteuning van het bepalen van letselschade na (bijvoorbeeld) een ongeval voor personen in het huishouden. Dit gebeurt volgens een Gestandaardiseerde Inventarisatie van Taken in de Huishoudelijke Arbeid.

Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met onder andere het type huishouden, de positie in het huishouden, het aantal uren betaald werk en de aanwezigheid van apparatuur (zoals bijvoorbeeld een vaatwasser). Het resultaat is een urenbegroting die de basis vormt voor het bepalen van de (letsel)schade. Een arbeidsdeskundige zal vaak de conform GITHA berekende resultaten aanpassen, afhankelijk van de specifieke omstandigheden in een huishouding. Voor aanpassing aan specifieke omstandigheden is binnen deze richtlijn geen ruimte. In deze richtlijn zijn vier typen huishoudens onderscheiden.

De rechtspraak¹ heeft zich inmiddels meermalen uitgelaten over de vergoeding van mantelzorg. Deze rechtspraak kan als volgt worden samengevat:

In hoeverre bij de bepaling van de omvang van de kosten van huishoudelijke hulp rekening dient te worden gehouden met door een derde verleende mantelzorg, heeft als maatstaf te gelden of en in hoeverre het inschakelen van professionele hulp voor het verrichten van de huishoudelijke werkzaamheden normaal en gebruikelijk is.

Veelal zijn rechters van oordeel dat het niet onredelijk is eventuele gezinsleden van een benadeelde een, niet voor vergoeding in aanmerking komend aandeel in de huishouding op zich te laten nemen, zoals hulp bij het koken en/of de zwaardere weekendboodschappen. Daaraan zijn echter grenzen. Om die reden is voor alle typen huishoudens (behalve uiteraard voor de alleenstaande) rekening gehouden met twee/derde van het aantal volgens GITHA begrote uren. Dit is redelijkerwijs geschat. GITHA houdt namelijk rekening met de uren die besteed worden aan het doen van boodschappen, het bereiden van maaltijden, etc.

Gekozen is voor de duur van drie maanden, met eventueel een verlenging voor drie maanden bij het voortduren van de mantelzorg, aangezien de zaken waarin het gaat om gering letsel dan afgesloten zullen zijn voor wat betreft de schadepost huishoudelijke hulp en de zaken waarin een regeling nog niet in zicht is vanwege de ernst van het letsel, veelal zullen vragen om de inschakeling van een arbeidsdeskundige, zodat deze de schade concreet kan berekenen.

Een leeftijdsgrens (voorheen van 70 jaar) wordt sinds 2014 niet meer in deze richtlijn genoemd. De richtlijn is namelijk bedoeld voor de behoefte aan huishoudelijke ondersteuning tot de periode van 6 maanden na het ongeval. Een leeftijdsgrens ziet op een periode langer dan 6 maanden en op een langdurige behoefte aan huishoudelijke hulp en hoort dus niet thuis in deze richtlijn. Bepalend is of de benadeelde ten tijde van het ongeval al dan niet een bijdrage in het huishouden had.

Voor wat betreft de gezinssamenstelling wordt opgemerkt dat de richtlijn ook kan worden gehanteerd indien er meerderjarige kinderen zijn die nog thuis wonen én voltijds studeren. In beginsel geldt echter een leeftijdsgrens van 18 jaar, waarvan dus alleen kan worden afgeweken indien sprake is van voltijds studerende inwonende kinderen. De bijdrage aan het huishouden door een thuiswonende meerderjarige student zal namelijk veelal niet afwijken van die van een 14-jarige scholier. Anderzijds realiseert De Letselschade Raad zich terdege dat er tegenwoordig allerlei gezinssamenstellingen voorkomen (zoals de samengestelde grotere gezinnen) die zich minder goed lenen voor toepassing van deze richtlijn. Voor al die situaties is er geen kant-en-klare oplossing.

Hieronder volgen enige voorbeelden ter verduidelijking van de richtlijn.

Voorbeeld 1: man en vrouw, geen kinderen. De vrouw loopt bij ongeval hersenkneuzing op en de man was al zwaar hartpatiënt en daardoor volledig arbeidsongeschikt.

---

¹ Zie onder andere HR 28 mei 1999, NJ 1999, 564; HR 6 juni 2003, NJ 2003, 504; Gerechtshof Arnhem 23 mei 2006, LJN AY5110; Rechtbank Zwolle 20 augustus 2003, VR 2004/87.

De vrouw verrichtte vóór het ongeval daarom een zeer groot deel van het huishoudelijk werk, naast een betaalde parttime baan. De bijdrage van de vrouw vóór het ongeval wordt conform art. 3 op 75% gesteld.

Tijdens de eerste drie maanden na het ongeval kan de vrouw niets in het huishouden doen. Zij valt dus in de categorie zwaar beperkt. Er volgt dan een vergoeding van 75% van € 181,00 = € 135,75 per week.

Na drie maanden vindt schadevaststelling plaats op basis van de concrete situatie. Er is nog steeds mantelzorg nodig, waarbij wordt uitgegaan van een uurtarief van € 9,50.

Voorbeeld 2: man en vrouw, twee kinderen (3 en 1 jaar oud). De man verblijft zeer regelmatig voor zijn werk in het buitenland. De vrouw verricht grootste deel huishoudelijk werk inclusief de verzorging van de kinderen. Als de man in Nederland is, draagt hij zijn steentje bij in het huishouden, zeker voor wat betreft de verzorging van de kinderen. Vervolgens loopt de man bij een ongeval ernstig heupletsel op. Zijn bijdrage wordt over het gehele jaar gezien conform art. 3 op 25% gesteld. De man blijkt vanwege een medische kunstfout een nieuwe heup nodig te hebben en hij ligt de eerste vier maanden na het ongeval bijna continu op bed. Er volgt dan een vergoeding van 25% van € 342,00 = € 85,50 per week voor de eerste drie maanden. Daarna vindt schadevaststelling plaats op basis van de concrete situatie, nog steeds mantelzorg, waarbij wordt uitgegaan van een uurtarief van € 9,50.

Voorbeeld 3: alleenstaande vrouw met twee kinderen (8 en 4 jaar oud) loopt bij een ongeval een whiplash op. Gekeken wordt naar de leeftijd van het jongste kind en dus naar de categorie gezin met inwonende kinderen jonger dan 5 jaar. De eerste twee weken is de vrouw tot niets in staat; haar moeder helpt dag en nacht. Vergoeding van € 342,00. Vervolgens kan de vrouw weer wat huishoudelijke werkzaamheden oppakken. Zij kan licht tot matig beperkt worden beschouwd. Vergoeding van € 171,00 per week.

Voorbeeld 4: man en vrouw, drie thuiswonende kinderen, waarvan één meerderjarig (10, 15 en 19 jaar oud). De vrouw loopt bij een ongeval zeer ernstig been- en schouderletsel op. Diverse operaties volgen. De vrouw is langdurig uitgeschakeld, zowel voor haar werk in loondienst (gedurende 28 uur per week) als voor huishoudelijke werkzaamheden. De man werkt 32 uur per week. De bijdrage van de kinderen in het huishouden, vooral van de oudste twee, is groot. Mede daardoor kan de bijdrage van de vrouw vóór het ongeval worden gesteld op 25%. Voor wat betreft het normbedrag wordt uitgegaan van een gezin met inwonende kinderen ouder dan 5 jaar. Gedurende de eerste 3 maanden kan ervan uitgegaan worden dat de vrouw zwaar beperkt is. De verzekeraar geeft er de voorkeur aan, gezien de ernst van het letsel, en het feit dat de woning niet van moderne voorzieningen zoals een vaatwasmachine, wasdroger, etc. is voorzien, om 3 maanden na het ongeval een arbeidsdeskundige in te schakelen en de schade concreet vast te stellen. Daarbij wordt dan ook bekeken welke voorzieningen een aanzienlijke besparing van huishoudelijk werk kunnen opleveren, alsmede of professionele hulp kan worden ingeschakeld.